

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กร
แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2
The Relationship Between Innovative Leadership of School Administrators with the
Learning Organization of Educational Institutions under Nakhon Ratchasima
Primary Educational Service Area Office 2

ประภาภรณ์ พริกษา* และ สรรฤดี ดีปู้**

คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*,**

Prapaporn Piraksa* and Sanrudee Deepu**

Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University*,**

Corresponding author E-mail: Qrapapornpiraksa@gmail.com

(Received: October 21, 2024; Revised: November 14, 2024; Accepted: December 6, 2024)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 313 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครู 285 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง Krejcie and Morgan โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้อำเภอที่ตั้งเป็นชั้นภูมิในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมเท่ากับ 0.88 และองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยรวมเท่ากับ 0.90 สถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม รองลงมา ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม การคิดสร้างสรรค์ และการบริหารความเสี่ยง ตามลำดับ 2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร รองลงมา ได้แก่ การจัดการความรู้ การถ่ายทอดความรู้ การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ และการมีโครงสร้างองค์กร ตามลำดับ และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .720

คำสำคัญ: ความสัมพันธ์, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, องค์กรแห่งการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to: 1) study the innovative leadership of school administrators, 2) study the learning organization of educational institutions, and 3) examine the relationship between innovative leadership of school administrators and the learning organization of educational institutions under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2. The sample consisted of 313 participants, including 28 school administrators and 285 teachers. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan table, and stratified random sampling was employed, with districts serving as the sampling strata. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire with an Item-Objective Congruence (IOC) index ranging from 0.80 to 1.00. The reliability coefficient of the innovative leadership questionnaire was .88, while that of the learning organization questionnaire was .90. The statistical methods used for data analysis included frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient.

The research results revealed that: The innovative leadership of school administrators under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level overall. When considering each aspect, teamwork and participation had the highest mean score, followed by vision for change, creating an innovative organizational atmosphere, creative thinking, and risk management, respectively. The learning organization of educational institutions under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 was also at a high level overall. When considering each aspect, personnel development had the highest mean score, followed by knowledge management, knowledge transfer, use of innovation and information technology, and organizational structure, respectively. The relationship between innovative leadership of school administrators and the learning organization of educational institutions under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 2 showed a positive relationship at a high level, with statistical significance at the .01 level ($r = .720$).

Keywords: Relationships, Innovative Leadership, Learning Organizations

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 เป็นการเปลี่ยนแปลงบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลกสู่การเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรม 4.0 ซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมเครื่องจักรและหุ่นยนต์ถูกนำเข้ามาใช้งานทดแทนแรงงานคน ในความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและระบบสารสนเทศเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งการเปลี่ยนแปลงสถานะด้านเศรษฐกิจ สังคม ซึ่งประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุ วัยเด็กและวัยแรงงานลดลง คนไทยได้รับการพัฒนาศักยภาพทุกช่วงวัย แต่มีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาและระดับสติปัญญาของเด็ก และส่งผลไปถึงผลิตภาพแรงงานต่ำลง (พระณัฐภูมิ พันทะลี, 2563) ซึ่งการพัฒนานวัตกรรมในสถานศึกษาถือว่าบุคลากรทางการศึกษาทุกท่านต้องมีความตระหนักถึงการพัฒนานวัตกรรม โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้ขับเคลื่อนกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดการสร้างนวัตกรรมที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญมากต่อการบริหารงานขององค์กรในการช่วยกระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน

มีจุดเน้นหรือเป้าหมายร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม เกิดความไว้วางใจหรือเชื่อใจระหว่างกันในการทำงาน สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ของสถานศึกษา (ธมนวรรณ จันทร์สว, 2564) การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงจำเป็นต้องมีการสร้างช่องทางในการพัฒนาเพื่อถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันภายในระหว่างบุคลากรโดยกระทำผ่านองค์กร ซึ่งมีการเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่องเพื่อเอื้อให้เกิดโอกาสในการหาแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อมุ่งสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม หมวด 3 การบริหารราชการเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ มาตรา 11 ได้กำหนดให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสารและสามารถประมวลผลความรู้ด้านต่าง ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็วและเหมาะสมกับสถานการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถสร้างวิสัยทัศน์และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพและมีการเรียนรู้ร่วมกัน (พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546, 2546) โดยสถานศึกษาที่มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ จะมีลักษณะที่ผู้บริหาร คณะครู อาจารย์มีความตื่นตัวและมีแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนส่งเสริมการใช้ปัญญาและความร่วมมือทางวิชาชีพ สร้างโอกาสการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ใช้การเรียนรู้เพื่อนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร สร้างโอกาสและบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการสนทนา และซักถามเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในองค์กร กระตุ้นให้มีการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างบุคคลและทีม กำหนดระบบที่จะทำให้คนสนใจการเรียนรู้ และแบ่งปันความรู้ให้แกกัน ให้อำนาจหรือกระจายอำนาจในองค์กร โดยผ่านการกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกัน ทำให้องค์กรเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมพร้อมที่จะรับข้อมูลข่าวสาร เผชิญกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และสามารถปรับองค์กรได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ (สุธรรม สิกขาจารย์ และคณะ, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัย ของ โชติรส ตระกูลกำเนิด (2565) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพาน 3 (แม่รำพึง - พงศประศาสน์) ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ แสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในองค์กรเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่ตลอดเวลา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาการจัดการศึกษา และทักษะที่จำเป็นต่ออนาคตในศตวรรษที่ 21 และได้กำหนดกลยุทธ์ในแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 กลยุทธ์ที่ 4 ปรับสมดุลเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา มีเป้าประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ แต่จากรายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 พบว่าในการดำเนินงานบุคลากรของหน่วยงานยังขาดองค์ความรู้และทักษะในการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอนมีความล่าช้า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอนน้อย ทำให้การจัดการศึกษาขาดประสิทธิภาพ ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนาและปลูกฝังเทคโนโลยีนวัตกรรมที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังทำให้การดำเนินงานของบุคลากรมีความล่าช้า ไม่เป็นไปตามแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2, 2566)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาการศึกษาและขับเคลื่อนองค์กรแห่งการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา อันจะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2
- 2.2 เพื่อศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2
- 2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2

3. วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ในปีการศึกษา 2567 รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,684 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 150 คน และครูจำนวน 1,534 คน ในปีการศึกษา 2567 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2, 2567)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 จำนวน 313 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970) จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 28 คน และครู จำนวน 285 คน และได้มาโดยการสุ่มแบบ แบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งเป็นชั้นภูมิในการสุ่มตามสัดส่วน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

3.2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ มีลักษณะเป็นแบบ ตรวจสอบรายการ (Check Lists) ได้แก่ ตำแหน่ง และอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2

3.2.2 ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3.2.3 ตอนที่ 3 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิด ของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

3.3.1 ศึกษาเอกสาร หลักการ ทฤษฎี วรรณกรรมและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3.2 กำหนดรูปแบบและโครงสร้างเนื้อหาของแบบสอบถาม เป็นคำถามตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3.3.3 นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของประเด็นคำถาม โครงสร้างของเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาและแบบสอบถามเพื่อปรับปรุงแก้ไข

3.3.4 นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ความถูกต้องของรูปแบบ (Format) และความถูกต้องของภาษา (Wording) ให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม ศัพท์ (Index of Item Objective Congruence: IOC) ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่ามีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

3.3.5 นำแบบสอบถามที่ได้มาปรับปรุงและแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.88 และองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่าความเชื่อมั่นโดยรวมเท่ากับ 0.90

3.3.6 นำแบบสอบถามมาปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

3.4.1 นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปมาวิเคราะห์ข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละตอน มีรายละเอียดดังนี้

3.4.2.1 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง และอำเภอที่ตั้งของโรงเรียน นำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

3.4.2.2 ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตามองค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2560)

3.4.2.3 ตอนที่ 3 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกตาม องค์ประกอบ เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ย พิจารณาและใช้หลักเกณฑ์ของช่วงระดับคะแนน (Class Interval) ตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

3.4.2.4 นำข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 มาหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยการวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

0.80-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับสูง

0.60-0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

0.40-0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับปานกลาง

0.20-0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ

0.01-0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน อยู่ในระดับต่ำ

โดยมีทิศทางของความสัมพันธ์ ดังนี้

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเป็นบวก แสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

ถ้าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีค่าเป็นลบแสดงว่าตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปรมีความสัมพันธ์ในทางตรงข้ามกัน

4. ผลการวิจัย

4.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.46	0.38	มาก
2. การคิดสร้างสรรค์	4.43	0.40	มาก
3. การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.47	0.38	มาก
4. การสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม	4.45	0.39	มาก
5. การบริหารความเสี่ยง	4.38	0.43	มาก
รวม	4.44	0.28	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.28) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.38) รองลงมา การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.38) และการบริหารความเสี่ยงมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.43)

4.2 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. การมีโครงสร้างองค์กร	4.38	0.41	มาก
2. การพัฒนาบุคลากร	4.51	0.40	มากที่สุด
3. การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.41	0.40	มาก
4. การจัดการความรู้	4.49	0.41	มาก
5. การถ่ายทอดความรู้	4.49	0.44	มาก
รวม	4.45	0.30	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.30) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ใน ระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การพัฒนาบุคลากร ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.40) รองลงมา ได้แก่ การจัดการความรู้ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.41) และการถ่ายทอดความรู้ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.44) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และการมีโครงสร้างองค์กรมี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.41)

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y
X ₁	.274**	.221**	.416**	.526**	.483**	.517**
X ₂	.554**	.426**	.395**	.377**	.334**	.566**
X ₃	.305**	.249**	.301**	.237**	.335**	.388**
X ₄	.489**	.354**	.506**	.481**	.525**	.641**
X ₅	.316**	.368**	.482**	.253**	.241**	.460**
X	.543**	.452**	.585**	.527**	.539**	.720**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการ เรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .720

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษารายด้านกับองค์กรแห่งการ เรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวม พบว่า มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม (x₄) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์สูงที่สุด ในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .641 รองลงมา ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ (x₂) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมในระดับปานกลาง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .566 ส่วนด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ได้แก่ การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (x₃) มีความสัมพันธ์กัน เชิงบวกกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมในระดับค่อนข้างต่ำ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .388

5. สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 2 ได้สรุปและอภิปรายผล ดังนี้

5.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษานำการทำงานที่เป็นทีมโดยใช้ความคิดร่วมกัน โดยทุก ๆ คนมีส่วนร่วมในการนำนวัตกรรมที่ส่งเสริมการศึกษามาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริฉัตร นวนทอง (2565) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พัทลุง เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน

5.1.1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษานำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษานำนวัตกรรมที่ช่วยทำให้คุณภาพการเรียนการสอนดีขึ้น โดยสนับสนุนให้ครูนำรูปแบบชุดการเรียนรู้ใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุจิตรา เกิดผล และคณะ (2566) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของบริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลงมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5.1.2 ด้านการคิดสร้างสรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการบริหารงาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำนโยบาย ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ที่กำหนดยุทธศาสตร์ในการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และนวัตกรรม เพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศมาเป็นแบบแผนในการพัฒนาการบริหารการศึกษา และในกลยุทธ์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ซึ่งกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาให้บุคลากรเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรม ให้กับผู้เรียนในทุกระดับชั้น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนและช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มี คุณภาพมากยิ่งขึ้นนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น สอดคล้องกับแนวคิดของ ศิริพร พงษ์เนตร (2564) ที่กล่าวว่า การคิด สร้างสรรค์ เป็นการปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญที่เกิดจากความรู้ ประสบการณ์และทักษะการทำงาน ขั้นสูง มีความคิดเป็นระบบ คิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ คิดนอกกรอบ สร้างทางเลือกใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อนการ ดำเนินงาน

5.1.3 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงานของสถานศึกษา ซึ่งชุมชน มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารงานของสถานศึกษา เช่น เป็นคณะกรรมการสถานศึกษา สมาคมศิษย์เก่า วิทยากรชุมชน หรือการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ธัญญวรรณ บุญมณี (2565) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความ เป็นนวัตกรรมการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5.1.4 ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาเสริมสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อพัฒนานวัตกรรมและ สร้างผลงานที่มีคุณภาพแก่สถานศึกษา ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา มีการนำนโยบายของสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนครราชสีมา เขต 2 ในการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการจัดการเรียนการสอน มีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะคิดเพื่อปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง มีการส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาในการสร้างนวัตกรรมการศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน อีกทั้งยังมีการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในความก้าวหน้าทางวิชาชีพ และการยกย่องเชิดชูเกียรติบุคลากรที่พัฒนานวัตกรรมที่มีคุณภาพแก่สถานศึกษา สอดคล้องกับแนวคิด ของ นันทิยา ยัมรักษา (2565) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม เป็นการกำหนดแนวทางที่ชัดเจนในการพัฒนาองค์กรให้มุ่งสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม มุ่งเน้นและผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ให้ความสำคัญต่อการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อกระบวนการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนานตนเองอย่างเท่าเทียมกันเต็มศักยภาพ และเสริมสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนานวัตกรรมและสร้างผลงานที่มีคุณภาพให้แก่สถานศึกษา

5.1.5 ด้านการบริหารความเสี่ยง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารเหตุการณ์ที่ไม่แน่นอนเพื่อลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนครราชสีมา เขต 2 มีนโยบายในการบริหารความเสี่ยง โดยมีการส่งเสริมให้ผู้เรียนครู และบุคลากรทางการศึกษา ได้รับการดูแลความปลอดภัยจากภัย 4 ด้าน ได้แก่ ภัยจากความรุนแรง ภัยจากอุบัติเหตุ (อุบัติเหตุ) ภัยจากการละเมิดสิทธิ์ และภัยที่เกิดจากผลกระทบทางสุขภาพทางกายและจิตใจ อีกทั้งยังกำหนดให้สถานศึกษา มีการประเมินความเสี่ยง และมีแผน มาตรการ กิจกรรมในการสร้างความตระหนักรู้ (Safety Awareness) หรือทักษะในการรับมือด้านความปลอดภัย (Safety Action) ทุกรูปแบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปาริฉัตร นวนทอง (2565) ได้วิจัย เรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5.2 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนครราชสีมา เขต 2 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามุ่งเน้นการพัฒนา เพิ่มพูนทักษะความรู้ความสามารถของบุคลากร เพื่อนำมาพัฒนาองค์กรให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ โชติรส ตระกูลกำเนิด (2565) ได้วิจัย เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพาน 3 (แม่รำพึง - พงศประศาสน์) ผลการวิจัยพบว่า การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

5.2.1 ด้านการมีโครงสร้างองค์กร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรอย่างเหมาะสม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษามีการกำหนดบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมายของบุคลากรอย่างเหมาะสม ครูและบุคลากรทางการศึกษาเกิดความเข้าใจในบทบาทของตนเอง มีระยะเวลาการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและสามารถรับผิดชอบงานในหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลการวิจัย ของ ปารวี บุญเพชร (2564) ได้วิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านโครงสร้างองค์กรมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5.2.2 ด้านการพัฒนาบุคลากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมของบุคลากรให้พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก

มีการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทันท่วงที การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้ง จิตวิญญาณความเป็นครู เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรสอดคล้องกับแนวคิด ของ เกษรา เอี่ยมสะอาด (2562) ที่กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร เป็นกระบวนการ กิจกรรม หรือวิธีการที่เพิ่มพูนความรู้ความสามารถ ทักษะด้านต่าง ๆ ทักษะคิดของ บุคลากรไปในทางที่ดีขึ้นตลอดจนแนวคิดใหม่ในการปฏิบัติงานของบุคลากร และปฏิบัติงานที่ตนเองรับผิดชอบได้อย่างมี คุณภาพและบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

5.2.3 ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษามุ่งพัฒนาครูให้มีความพร้อมด้านวิชาการ และทักษะการจัดการเรียนรู้การใช้ เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ อีกทั้งยังมีการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาที่อำนวยความสะดวกสบายในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี โดยมีการจัดสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน มีการจัดซื้ออุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ เพื่อความสะดวกในการใช้งาน มีการจัดให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ สำเร็จ อ่อนสัมพันธ์ (2563) ที่กล่าวว่า การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี สารสนเทศ เป็นการส่งเสริมการนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการเรียนรู้และการจัดการ ความรู้ ทำให้บุคลากรสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้หลากหลายช่องทางและได้รับความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

5.2.4 ด้านการจัดการความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการ พัฒนาระบบการสร้างความรู้ การรวบรวมความรู้ การจัดเก็บความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการแบ่งปันความรู้ ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก การจัดการความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์กร โดยเป็นการนำความรู้ที่กระจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคลหรือ เอกสารมาพัฒนาหรือสร้างให้เป็นระบบความรู้ นำมารวบรวม จัดเก็บข้อมูล มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และแบ่งปันความรู้ต่อบุคลากรในองค์กร ทำให้ทุกคนในองค์กรสามารถเข้าถึงความรู้ และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รู้ได้ สอดคล้องกับแนวคิด ของ อาทิตยา คงเมือง (2566) ที่กล่าวว่า การจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสะดวก ต่อการค้นหา โดยการรวบรวมความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล มาจัดให้เป็นระบบเพื่อให้ทุกคนในองค์กรสะดวกในการใช้งาน มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยการนำความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์ จำแนกหรือจัดระบบใหม่เพื่อนำไปสู่องค์กรความรู้ใหม่ที่สามารถนำไป พัฒนาปรับปรุงองค์กรและเผยแพร่ต่อสาธารณชนเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้

5.2.5 ด้านการถ่ายทอดความรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการ ถ่ายทอดความรู้จากบุคคลสู่บุคคล จากกลุ่มสู่กลุ่มและจากองค์กรสู่องค์กร ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การถ่ายทอดความรู้ เป็นการรวบรวมองค์ความรู้ที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายนำมาถ่ายทอดความรู้ให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา ถือเป็นกระบวนการ หนึ่งที่มีความสำคัญต่อสถานศึกษา เนื่องจากบุคลากรต้องมีการถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กร ซึ่งเกิดขึ้นระหว่างบุคคล กลุ่มต่าง ๆ และจากองค์กรของตนเอง หรือองค์กรอื่น ๆ โดยมีการอาศัยเทคโนโลยีซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อความสำเร็จ ในการถ่ายทอดความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิสรา ใจชื่อ (2564) ได้วิจัย เรื่อง แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การพัฒนาระบบการจัดการความรู้ด้วยการค้นหาความรู้ การสร้างองค์ความรู้ การจัดเก็บข้อมูลความรู้และการสืบค้น ข้อมูลความรู้ การถ่ายโอนความรู้และการใช้ประโยชน์ โดยการแบ่งปันความรู้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยวิธีการต่าง ๆ ที่หลากหลาย

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กันเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อยู่ในระดับระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .720 โดยด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าความสัมพันธ์สูงสุด ในระดับค่อนข้างสูง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .641 ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจาก การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ถือเป็นสิ่งที่มีความชัดเจนในการส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรในองค์กรเกิดความรู้สึกถึงบรรยากาศแห่งนวัตกรรม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน สร้างบรรยากาศแห่งมิตรภาพให้เกิดขึ้นในองค์กร ทำให้เกิดทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรมใหม่ ๆ มีรูปแบบการทำงานที่หลากหลายมากขึ้น ผู้บริหารองค์กรที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของการสร้างบรรยากาศให้เป็นองค์กรนวัตกรรมจะนำพาให้องค์กรขับเคลื่อนนวัตกรรมใหม่ ๆ ในการทำงานไปสู่จุดมุ่งหมายขององค์กร ทำให้องค์กรประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิด ของ เอมี่ ดังสิริพัฒนา (2564) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สร้างวัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ส่งเสริมการสร้างมิตรภาพ มีน้ำใจ และ มีมารยาทในการทำงานร่วมกัน สนับสนุนให้ครูแสวงหาความรู้และทักษะใหม่ ๆ ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อต่อยอดนวัตกรรมอันนำไปสู่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ โชติรส ตระกูลกำเนิด (2565) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพาน 3 (แม่รำพึง - พงศประศาสน์) ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

6. ข้อเสนอแนะ

6.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

6.1.1 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมและพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารความเสี่ยงในสถานศึกษา ศึกษาและวิเคราะห์ความเสี่ยงในสถานศึกษา โดยมีการระบุความเสี่ยง กำหนดแนวทางควบคุมการดำเนินงานรวมถึงประเมินผลการบริหารความเสี่ยงที่เป็นเหตุการณ์ไม่แน่นอนที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยการใช้เทคโนโลยีนวัตกรรมที่เหมาะสม เพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นให้อยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ซึ่งถือเป็นวิธีการรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้เป็นอย่างดี ทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรได้

6.1.2 องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการมีโครงสร้างองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ควรสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการวางโครงสร้างของสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความต้องการของผู้เรียนและบุคลากร โดยการวางระบบสายการบังคับบัญชาที่ยืดหยุ่น มีความเป็นอิสระ คล่องตัว มีสายการบังคับบัญชาสั้น มีระบบการติดต่อสื่อสารตลอดจนการประสานงานภายในองค์กรที่เหมาะสมและรวดเร็ว มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ การแบ่งฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษา และมอบอำนาจการตัดสินใจให้กับบุคลากรตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามองเห็นภาพรวมขององค์กรได้ชัดเจนยิ่งขึ้นและสามารถบริหารจัดการโครงสร้างองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

6.1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีทักษะในการทำงานเป็นทีมร่วมกัน โดยการกำหนดเป้าหมายขององค์กรร่วมกันเพื่อให้บุคลากรเกิดการยอมรับเป้าหมายและมีความพร้อมในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำทีมที่มีคุณภาพ มีการส่งเสริมให้ชุมชน ภาคเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

6.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

6.2.1 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

6.2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อทราบถึงปัจจัยที่สามารถพัฒนาให้องค์กรสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้

6.2.3 ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

7. เอกสารอ้างอิง

- เกษรา เอี่ยมสะอาด. (2562). *การพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนหนองวัลย์ไครย์วิทยา* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โชติรส ตระกูลกำเนิด. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายคุณภาพการศึกษาบางสะพาน 3 (แม่รำพึง-พงศ์ประศาสน์). ใน ศุภเดช สุจินทรัพย์ (บ.ก.), *เกษตรศาสตร์อัจฉริยะ สุขภาวะคนไทย สู่ภัยเศรษฐกิจ. การประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 19* (น. 1614-1621). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.
- ธมนวรรณ จันทร์สว. (2564). *ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธัญญวรรณ บุญณ. (2565). *ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13* [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- นันทิยา ยัมรักษา. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 6(3), 880-891. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/257812/175387>
- นิสรา ใจเชื้อ. (2564). แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อพร้อมรับความเปลี่ยนแปลง. *วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 4(4), 126-135. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/assr/article/view/255877/171007>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- ปารวี บุญเพชร. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. *วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.* 14(1), 29-44. <https://ir.stou.ac.th/bitstream/123456789/398/1/44187.pdf>

- ปาริฉัตร นวนทอง. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. ใน วิทวัส ดิษยะศริน สัตยารักษ์ (บ.ก.), *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 13* (น. 1434-1449). มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พระณัฐภูมิ พันทะลี. (2563). การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในศตวรรษที่ 21. *วารสารวิชาการพระพุทธศาสนาเขตลุ่มแม่น้ำโขง*, 3(2), 44-55. <https://ojs.mbu.ac.th/index.php/bmrj/article/view/1227/828>
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546. (2546, 9 ตุลาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 137 ตอนที่ 100ก. หน้า 4.
- เมธี ตั้งสิริพัฒนา. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1* [ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริพร พงษ์เนตร. (2564). *การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2* [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. <https://drive.google.com/file/d/1XmJjZmhXtGXFY-V90e4WAFIWJ3NeFpTB/view>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2. (2567). *ข้อมูลโรงเรียนและบุคลากรในสังกัด*. <https://personnel.korat2.go.th/data/school.php?Amphur=%E0%B8%88%E0%B8%B1%E0%B8%81%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%8A>
- สำเริง อ่อนสัมพันธุ์. (2563). องค์การแห่งการเรียนรู้เชิงนวัตกรรม ปัจจัยการบริหารองค์การยุคใหม่. *วารสารการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร*, 11(1), 215-230. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EdAd/article/view/243152/165263>
- สุจิตรา เกิดผล, สุทธิวรรณ ดันตจิณาวัง และศัจจิ จิระโร. (2566). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยนวัตกรรม สถาบันการอาชีวศึกษากรุงเทพมหานคร*, 6(2), 18-29. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ivebjournal/article/view/263800/180546>
- สุธรรม สิกขาจารย์, ทศนีย์ ช่อเทียนทิพย์, วิรัตน์ มณีพุกษ์, ทศพล อัครพงษ์ไพบูลย์ และจำรัส แจ่มจันทร์. (2562). การทบทวนแนวคิดการจัดการความรู้ในองค์กร. *วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน*, 1(1), 13-25. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/appm/article/view/253729/171214>
- อาทิตยา คงเมือง. (2566). *การจัดการความรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบล ในอำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี* [สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. <https://kb.psu.ac.th/server/api/core/bitstreams/dddea783-10e0-4314-a6a2-cc4083f29df7/content>
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>